

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

УДК 352
doi 10.33287/102014

АНГЕЛ Антоніна Андріївна
аспірантка ЛРІДУ НАДУ

СВІДОЦТВА ЯК РОДИННІ ЦІННОСТІ В ДИНАМІЦІ ДЕМОКРАТИЧНИХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ

Досліджується динаміка зміни сутності та змісту документального засвідчення актів цивільного стану в аспекті розвитку інституту державної реєстрації актів цивільного стану, зумовленого реформуваннями органів державної влади. Розглядаються питання передачі частини функцій органів державної реєстрації актів цивільного стану нотаріусам. Доводиться необхідність подальшого удосконалення організації функціонування органів державної реєстрації актів цивільного стану в умовах децентралізації.

Розглядаються проблемні питання та позитивні результати, досягнуті урядом під час впровадження різних бланків свідоцтв, що має науково-історичне та прикладне значення, дозволяє детально освоїти тенденції розвитку, причини створення нових форм документів, зміни їх складу, усвідомити функцію конкретного свідоцтва, що засвідчує певний акт цивільного стану.

Ключові слова: державна реєстрація, свідоцтво, актовий запис цивільного стану, адміністративні послуги.

Постановка проблеми. Досвід, нагромаджений роками, повинен удосконалюватися та враховувати потреби нинішнього покоління. Не лише технологічні можливості, а й законодавча база відображують місце держави серед інших. Порівняльний підхід до зміни свідоцтв мотивує перегляд доцільності застосування встановлених зразків з постійним удосконаленням, враховуючи конституційні права людини та дотримання вимог чинного законодавства.

Свідоцтва застосовуються в різних соціальних сферах життя людини, зокрема свідоцтво про народження є єдиним документом до моменту отримання паспорта. Свідоцтва є первинними носіями інформації стосовно підтвердження родинних відносин, що важливо у нотаріальній сфері, а також у разі виїзду за кордон. Таким чином, зміст та значення свідоцтв у масштабі держави займають важливе місце.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку науки спостерігається збільшення кількості досліджень, присвячених динаміці змін та особливостям формування актів цивільного стану, як у період поступового

зародження цього інституту, так і в період існування відділів державної реєстрації актів цивільного стану (ДРАЦС) в сучасному вигляді. Серед дослідників у цій сфері можемо виокремити таких представників зарубіжної наукової думки, як: А. Ісаченкова, О. Маркін, М. Шмідт, Л. Петерсен, Х. Т. Соренсен та ін.

Серед українських учених цю проблематику досліджували А. Мартинюк, О. Антонова, Л. Черненко, О. Лов'як, І. Голосніченко, Р. Воробей, В. Левченко, С. Желясков та ін. Зокрема, вагомим внеском у дослідження сутності актів цивільного стану є робота Р. Воробей, в якій дослідниця детально висвітлила зміст і склад документів, переданих до державних архівів відділами ДРАЦС [1]. Також цікавим є дослідження науковців: С. Желяскова та В. Левченко, які проаналізували метричні книги в системі інформаційно-документальної комунікації [3].

Беручи до уваги важливість і наукову цінність наявних теоретичних надбань, зазначимо, що у вітчизняній науці відсутнє комплексне дослідження, яке б стосувалося особливостей якісних змін актів цивільного стану та документів, що їх засвідчують.

Мета статті – аналіз змісту актових записів цивільного стану як інформаційного джерела формування соціальної політики в Україні.

Взаємодію інформаційного суспільства, а також усіх соціальних процесів та явищ забезпечують окремо визначені документи (система документації), які засвідчують найважливіші дії та події в житті людини, – акти цивільного стану. Дослідження їх змісту в різні періоди формування державності є актуальним, оскільки це має науково-історичне та прикладне значення, дозволяє детально освоїти тенденції розвитку, причини створення нових форм документів, зміни їх складу, усвідомити функцію конкретного свідоцтва, що засвідчує певний акт цивільного стану.

Викладення основного матеріалу. Крім власної та запозиченої практики, слід враховувати національне право, традиції та менталітет. Традиції часто пов'язані з поняттям родина, сім'я, які, зі свого боку, є потужним носієм та регулятором минулого та майбутнього. До родинних цінностей належать документи, що підтверджують факти народження, шлюбу та смерті. Якщо довелося зберегти документ, наприклад, початку ХХ ст., або й давніші, то насамперед вивчаєш його зміст, оформлення, починаєш порівнювати із сучасним.

До 1991 р. свідоцтва заповнювалися двома мовами або однією, залежно від територіальності. Існувала кольорова гама свідоцтв, зокрема:

- про народження – зелений, наразі змінено на блакитний колір;
- шлюб (до 2001 р. – свідоцтво про одруження) – рожевий;
- розірвання шлюбу – сірий;
- смерть – фіолетовий, змінено на темно-сірий колір;
- зміну імені – жовтий.

Сучасні бланки свідоцтв мають вигляд аркуша розміром 180 × 250 мм, що виготовляється зі спеціального тонованого паперу [3].

З 1991 р. зникає в документах графа про національність, натомість з'являється – громадянство. У зв'язку з тим що в 90-х рр. ХХ ст. населення України масово емігрувало до країн Європи та Північної Америки, з'явилося багато судових справ, за якими приймалися рішення про зміну національності, на підставі чого вносилися відповідні зміни до актових записів цивільного стану та видавалися уже не свідоцтва, а довідки про зазначення вищезгаданого. Подібні рішення приймаються до цього часу, хоча й не в такій значній кількості. Органи ДРАЦС виконують їх, роблячи позначки у відповідній графі, оскільки в самих актових записах узагалі відсутні графи про національність. На вимогу громадян видається повний витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

Значні зміни відбулися у змісті тексту свідоцтва про смерть. Так, з 2002 р. на

бланку свідоцтва не зазначається причина смерті померлого, що пояснюється гуманним ставленням до рідних у разі надання документа в необхідні установи [10]. Ця інформація міститься в актовому записі про смерть. За необхідності її можуть отримати лише визначені особи у вигляді повного витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян. Витяг з Державного реєстру про державну реєстрацію смерті видається:

– другому з подружжя, батькам, дітям, братам, сестрам, онукам, дідові, бабі та іншим родичам померлої особи за умови надання ними паспорта або паспортного документа і документів, що підтверджують родинні чи сімейні відносини;

– спадкоємцям померлої особи, якщо родинні відносини та/або право на спадкування підтверджуються документально, за умови надання паспорта або паспортного документа;

– особі, яка згідно з договором особистого страхування життя, укладеним у фінансовій установі, утвореній відповідно до Закону України «Про страхування», є вигодонабувачем, за умови надання договору, паспорта або паспортного документа;

– особі, яка згідно зі спадковим договором є вигодонабувачем, за умови надання договору, паспорта або паспортного документа;

– особі, яка згідно з кредитним договором є кредитором, за умови надання договору, паспорта або паспортного документа;

– особі, яка є власником або користувачем земельної ділянки, суміжної із земельною ділянкою сільськогосподарського призначення спадкодавця, за умови надання відомостей про кадастрові номери земельної ділянки спадкодавця та суміжної земельної ділянки, паспорта або паспортного документа [11].

Особа має право звернутися за витягом з реєстру незалежно від місця її проживання та місця реєстрації акта цивільного стану (РАЦС).

У 2010 р. уряд затвердив нові бланки свідоцтв та зразки актів цивільного стану, проте форма та опис свідоцтва про смерть на той період не зазнали суттєвих змін. У 2015 р. бланк свідоцтва про смерть знову видозмінили, до нього додали інформацію про дату та місце народження померлого, що, безперечно, лише позитивно відображає сутність свідоцтва. Оскільки вказується вік, дата, місце смерті померлого, можна побачити біографію особи, що для рідних та близьких є важливою інформацією [8].

Зміна імені (прізвища, власного імені, по батькові) здійснюється відповідно до Порядку розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2007 р. Фізична особа, яка досягла шістнадцяти років, має право на власний розсуд змінити своє прізвище та (або) власне ім'я [12]. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право змінити своє прізвище та (або) власне ім'я за згодою батьків або одного з них у разі, якщо другий з батьків помер, визнаний безвісно відсутнім, оголошений померлим, визнаний обмежено дієздатним, недієздатним, позбавлений батьківських прав щодо цієї дитини, а також якщо відомості про батька (матір) дитини виключено з актового запису про її народження або якщо відомості про чоловіка як батька дитини внесені до актового запису про її народження за заявою матері. У разі якщо над фізичною особою, яка досягла чотирнадцяти років, встановлено піклування, зміна прізвища та (або) власного імені такої особи здійснюється за згодою піклувальника. Громадяни України, які проживають на її території, подають заяви до відділів РАЦС за місцем проживання; громадяни України, які постійно проживають за кордоном, – до дипломатичного представництва або консульської установи України, в якій вони перебувають на постійному консульському обліку. Фізична

особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право на зміну по батькові в разі зміни її батьком власного імені або виключення відомостей про нього як батька дитини з актового запису про її народження [6].

Такий вид реєстрації, як зміна прізвища, власного імені до 2004 р. передбачав ще й зміну по батькові. Свідоцтво так і називалося – про зміну прізвища, імені, по батькові. Однак нове законодавство внесло свої корективи, дозволивши зміну у випадку, якщо усиновлювачами є одночасно жінка та чоловік і якщо вони записуються батьками дитини, відповідно змінюються прізвище та по батькові дитини.

За заявою усиновлювачів можлива зміна імені дитини. Для такої зміни потрібна згода дитини. Така згода не вимагається, якщо дитина живе в сім'ї усиновлювачів і звикла до нового імені. Якщо усиновлювач записується батьком дитини, відповідно змінюється по батькові дитини. Якщо усиновлюється повнолітня особа, її прізвище, ім'я та по батькові можуть бути змінені у зв'язку з усиновленням за заявою усиновлювача та усиновленої особи [13].

З моменту набуття чинності нового Цивільного кодексу України в 2004 р. зміна особою по батькові стала майже неможливою. По батькові як частина особистого імені традиційно походить від імені батька відповідної особи. Однак законодавство України визнає, що коли особа досягає дорослого віку, для того щоб приймати самостійні рішення щодо зміни імені, вона може зберегти або змінити ім'я, надане їй при народженні. Крім того, особа може зберегти по батькові, навіть якщо її батько більше не носить імені, від якого походить по батькові. Тому розірвання традиційного зв'язку між по батькові особи та іменем її батька в Україні визнається можливим.

У 2013 р. гучний резонанс з питання зміни по батькові відбувся в Європейському суді з прав людини (ЄСПЛ), де розглядалася справа «Гарнага проти України» щодо чинної редакції положення Цивільного кодексу України, де передбачається можливість зміни особою по батькові лише в разі, якщо її батько змінив ім'я. Державні органи розтлумачили це положення як чітку вказівку на те, що зміна імені батьком особи є єдиною можливою підставою для зміни по батькові відповідної особи. Сьогодні чинна редакція кодексу містить ще один випадок для зміни по батькові – виключення відомостей про нього як батька дитини з актового запису особи про її народження.

Українське законодавство відносно вільно дозволяє особі змінювати ім'я або прізвище. За умов дотримання спеціального порядку з незначними обмеженнями, властивими здебільшого сфері кримінальної юстиції, процедура заміни ім'я або по батькові є достатньо гнучкою. Але на відміну від можливості змінити власне ім'я і прізвище чинне законодавство України прямо не передбачає право особи змінювати на власний розсуд по батькові. Ці обмеження є очевидно невинуватими і найімовірніше виникли через необачливість законодавця.

У справі «Гарнага проти України» ЄСПЛ визнав порушення через те, що положення Цивільного кодексу України щодо зміни імені, прізвища та по батькові невинуватно обмежують особу в зміні по батькові [2]. ЄСПЛ встановив, що порівняно з «майже повною свободою» зміни імені або прізвища в Україні обмеження зміни по батькові не є належним чином та достатньою мірою мотивованими національним законодавством.

На виконання рішення державі потрібно ухвалити зміни до Цивільного кодексу України та Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні. На сайті Верховної Ради України зареєстрований проєкт закону про внесення змін до Цивільного кодексу України (щодо права на зміну по батькові). Його розгляд включений до порядку денного ще восени 2014 р., але й досі він не розглянутий. «Законопроект розроблений з метою виконання рішення ЄСПЛ у

справі “Гарнага проти України” та усунення відповідних недоліків чинного законодавства, які стали підставою для постанови порушення Україною ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основних свобод» – ідеться в повідомленні секретаріату уповноваженого Верховної Ради України з прав людини [14]. Так, у зазначеному рішенні ЄСПЛ встановив порушення ст. 8 Конвенції про захист прав людини та основних свобод з урахуванням того, що відповідні положення законодавства України, які регулюють питання зміни по батькові, сформульовано недостатньо чітко.

ЄСПЛ зазначив, що українська система зміни імені є достатньо гнучкою і людина може змінити ім'я, дотримуючись спеціального порядку з незначними обмеженнями, які застосовуються в особливих випадках, які в основному стосуються сфери кримінальної юстиції. Однак, на відміну від можливості змінити власне ім'я та прізвище, чинне законодавство України прямо не передбачає право особи змінювати на свій розсуд по батькові. З метою виконання зазначеного рішення ЄСПЛ та недопущення аналогічного порушення в майбутньому в проєкті закону запропоновано внесення змін до частини першої і другої ст. 295 Цивільного кодексу України, які передбачають право особи на свій розсуд змінювати по батькові так само, як і прізвище та (або) власне ім'я.

Як правило, яскраві події життя супроводжуються не лише хорошими емоціями, а й незабутніми спогадами, які закарбовуються в пам'яті. Реєстрація шлюбу – одна з таких подій. Це сторінка життя, з якої починається новий період.

Шлюб – історично зумовлена, санкціонована й регульована суспільством форма людських взаємин, яка визначає їхні взаємні права та обов'язки, а також їхні права та обов'язки щодо дітей [15]. У більшості країн світу шлюб реєструється державним органом РАЦС. Шлюб тісно пов'язаний із сім'єю.

Як зазначається у ст. 21 Сімейного кодексу України, шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований в органі ДРАЦС. Проживання однією сім'єю жінки та чоловіка без шлюбу не є підставою для виникнення у них прав та обов'язків подружжя. Релігійний обряд шлюбу не є підставою для виникнення у жінки та чоловіка прав та обов'язків подружжя, крім випадків, коли релігійний обряд шлюбу відбувся до створення або відновлення органів ДРАЦС. Чинним законодавством визначається, що право на шлюб мають особи, які досягли шлюбного віку. Шлюбний вік для жінки та чоловіка встановлюється у вісімнадцять років. Особа, яка досягла шістнадцяти років, подавши заяву, може отримати право на шлюб за рішенням суду, якщо буде встановлено, що це відповідає її інтересам. За попереднім кодексом шлюбний вік встановлювався у 18 років для чоловіків і в 17 років для жінок [5].

«Кохання без кордонів» – не лише вислів, а й реалії життя. Дедалі більше шлюбів наші громадяни укладають з іноземцями, або реєстрація шлюбу відбувається за кордоном. Кожна держава має свої вимоги до реєстрації шлюбу, але для всіх країн спільним необхідним документом для вступу в шлюб є документ, який підтверджує факт того, що майбутній наречений або наречена на поточний момент не перебуває в шлюбі. Багато громадян звертається до органів РАЦС для оформлення такої довідки. Але органи РАЦС в Україні ще з 2007 р. не видають такі довідки. Після того як набули чинності нові законодавчі акти, які скасували обов'язкову реєстрацію шлюбу за місцем реєстрації, довідку про сімейний стан в Україні також скасували. Пояснюється це тим, що у зв'язку з прийняттям нових законів, органи ДРАЦС втратили можливість відстежувати реєстрацію шлюбу і відповідно володіти достовірною інформацією про сімейний стан громадян.

Отже, на сьогодні є один документ, який замінить довідку, – це нотаріальна заява про сімейний стан в Україні. Заява оформлюється в будь-якого нотаріуса, який здійснює свою діяльність на території України. Застосовується три варіанти такої заяви:

– коли підтверджується факт того, що заявник у шлюбі не перебуває і ніколи не перебував;

– коли підтверджується факт того, що заявник на момент оформлення заяви в шлюбі не перебуває, оскільки попередній шлюб був розірваний;

– коли підтверджується факт того, що на момент оформлення заяви заявник є вдівцем (вдовою) і в шлюбі не перебуває.

Деяким громадянам замість заяви може знадобитися витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про підтвердження дошлюбного прізвища. Якщо людина перебуває на території України, отримати його можна, звернувшись до територіальних органів ДРАЦС.

З 14 липня 2016 р. Верховна Рада України прийняла закон про відміну штампів у паспорті про одруження та видачу свідоцтв кожному з подружжя. Свідоцтво є єдиним і головним документом, який підтверджує факт реєстрації шлюбу. Закон набув чинності 1 жовтня 2016 р. Відповідні зміни відбулися в усіх підзаконних актах.

Також скасована норма про відмітку щодо розірвання шлюбу. Нововведення стало результатом змін до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» [7]. Як відомо, цей закон є частиною пакету законів, які Україна зобов'язалася прийняти для скасування візового режиму з ЄС. Верховна Рада ухвалила зміни до законодавства, якими вводиться біометричний паспорт громадянина України. Це стало однією з причин відміни штампів у паспорті.

Раніше на прохання батьків-громадян України у паспортах або паспортних документах органи ДРАЦС зазначали відомості про дітей: прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць і рік народження. Сьогодні відомості про дітей також до паспорту не вносяться.

Після змін, які уже відбулися в законодавстві, в Україні пропонується створити інститут медіаторів. Так, у листопаді 2016 р. в першому читанні прийнято проєкт закону «Про медіацію». Окрім того, це питання активно досліджується й обговорюється на науковому рівні. Проте ні в проєкті, ні в більшості наукових публікацій не враховується можливість наділення відповідними повноваженнями конкретних посадових осіб.

Медіацію розуміють як альтернативний спосіб вирішення спору, за умовами якого сторони на добровільних засадах беруть участь у переговорах і за допомогою незалежної та кваліфікованої третьої сторони (медіатора) намагаються досягнути консенсусу. На розгляд комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя Нотаріальна палата України подала пропозиції щодо включення нотаріусів до переліку осіб, які можуть виконувати функції медіаторів.

Реєстрація шлюбу та його припинення – це перелік тих функцій, які можуть бути делеговані нотаріусам. Зокрема, у процесі реєстрації шлюбу нотаріус може надавати повну правову консультацію з питань, що стосуються майнових прав подружжя, правового режиму спільного майна, договорів подружжя. А в разі розірвання шлюбу нотаріус може його зареєструвати (за відсутності спору між сторонами та наявності дітей).

У деяких європейських країнах нотаріусам уже надані такі повноваження, а саме: в Естонії (ст. 20, 29 закону «Про нотаріат»), Іспанії (ст. 51, 52, 54 закону «Про нотаріат»), Румунії (тільки розірвання шлюбу, ст. 137 закону «Про нотаріат і нотаріальну діяльність»), Франції (лише розірвання шлюбу, ст. 229 Цивільного кодексу), Латвії (тільки розірвання шлюбу, розділи 30 – 32 закону «Про нотаріат») [15].

Перевагами пропонованих нововведень є:

– можливість надання повноцінної правової консультації щодо сутності шлюбу як правового інституту, режиму спільної сумісної власності подружжя, можливості укласти шлюбний контракт, обставин, які перешкоджають укладенню шлюбу;

- зменшення навантаження на ДРАЦС;
- можливість молодятам самостійно обрати особу, яка проведе церемонію.

Як стверджують ініціатори пропозицій, можливість розірвати шлюб у нотаріуса розвантажить суди від позовів, пов'язаних із поділом майна. При цьому одночасно з розірванням шлюбу вирішуватимуться інші юридичні питання, як-от: надання правової консультації, оформлення договору про поділ майна.

Водночас експерт Центру політико-правових реформ Євген Школьний пояснив, що такий крок – це швидше піар-хід Міністерства юстиції України, аніж вирішення нагальних проблем у сфері РАЦС. На його думку, такі адміністративні послуги потрібно передати не нотаріусам, а повністю всім органам місцевого самоврядування, насамперед містам обласного значення.

Органи ДРАЦС в Україні та в ряді інших країн світу являють собою установу, яка виражає та втілює всі важливі аспекти життя людини. Зосередження надання послуг у конкретній структурі оптимізує поєднання традиції та набутого досвіду.

Висновки. Отже, в ході детального аналізу форми та змісту документів, що юридично засвідчують різні акти цивільного стану, слід зазначити, що вони виконують важливу правову та інформаційну функції. Адже саме завдяки цим свідоцтвам офіційного статусу набувають найважливіші події в житті людини: народження, шлюб, смерть, тому їх потенціал дає можливість дослідити динаміку суспільних відносин та з'ясувати важливість тих чи інших даних, що по-різному зазначалися в окремих періодах розвитку нашої держави.

Попри постійне реформування органів державної влади у зв'язку з потребою в децентралізації повноважень, якими наділені органи ДРАЦС, запропоновані зміни, з одного боку, приносять позитивні результати, з іншого – не позбавлені недоліків, що свідчить про необхідність перегляду змісту реформ та переходу діяльності уряду з екстенсивних до інтенсивних змін.

Список бібліографічних посилань

1. Воробей Р. Зміст і склад документів, переданих до державних архівів відділами РАЦС. Методика виявлення фактів про смерть від голоду, встановлення населених пунктів, що постраждали від Голодомору 1932–1933 рр. *Архіви України*. 2008. № 5–6. С. 22–26.

2. Гарнага проти України: Рішення Європейського суду з прав людини в справі від 16.05.2013. Заява № 20390/07. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_960 (дата звернення: 28.02.2020).

3. Желясков С. А., Левченко В. В. Метричні книги в системі інформаційно-документальної комунікації (за матеріалами Державного архіву Одеської області). *Інформаційно-документальні комунікації в глобалізованому суспільстві: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф., м. Київ, 21–22 берез. 2013 р.* / редкол. Тюрменко І. І. [та ін.]. Київ: НАУ, 2013. С. 12–14.

4. Кирилюк Д. Нові функції нотаріату: медіація і реєстрація укладення і розірвання шлюбів. URL: https://zib.com.ua/ru/131913-novie_funkcii_notariata_mediaciya_i_registraciya_brakov.html (дата звернення: 27.02.2020).

5. Кодекс про шлюб та сім'ю УРСР від 20 червня 1969 р. *Відом. Верховної Ради України*. 1969. № 26. Ст. 204.

6. Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні: наказ Міністерства юстиції України від 18 жовт. 2000 р. № 52/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00> (дата звернення: 27.02.2020).

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, спрямованих на лібералізацію Європейським Союзом візового режиму для України: Закон України від 14 лип. 2016 р. № 1474-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1474-19#n41> (дата звернення: 28.02.2020).

8. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2010 р.

Theory and history of Public Administration

№ 1025: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 верес. 2015 р. № 755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-2015-%D0%BF#n14> (дата звернення: 25.02.2020).

9. Про затвердження зразків актових записів цивільного стану, описів та зразків бланків свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 листоп. 2010 р. № 1025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1025-2010-%D0%BF> (дата звернення: 24.02.2020).

10. Про затвердження зразків книг реєстрації актів цивільного стану та описів бланків свідоцтв, що видаються державними органами реєстрації актів цивільного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 верес. 2002 р. № 1367. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1367-2002-%D0%BF> (дата звернення: 24.02.2020).

11. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру актів цивільного ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 серп. 2007 р. № 1064. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1064-2007-%D0%BF> (дата звернення: 25.02.2020).

12. Про затвердження Порядку розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 лип. 2007 р. № 915. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/915-2007-%D0%BF> (дата звернення: 25.02.2020).

13. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січ. 2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 28.02.2020).

14. Українцям дозволять змінювати своє по батькові. URL: dt.ua/UKRAINE.

15. Шлюб. *Юридична енциклопедія*: у 6 т. / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. Київ: Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 2004. Т. 6 : Т – Я. 768 с.

List of references

1. Vorobei R. Zmist i sklad dokumentiv, peredanykh do derzhavnykh arkhiviv viddilamy RATsS. Metodyka vyjavlennia faktiv pro smert vid holodu, vstanovlennia naselenykh punktiv, shcho postrazhdaly vid Holodomoru 1932 – 1933 rr. *Arkhivy Ukrainy*. 2008. № 5 – 6. P. 22 – 26 [in Ukrainian].

2. Harnaha proty Ukrainy: Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny v spravi vid 16.05.2013. Zaiava № 20390/07. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_960 (data zvernennia: 28.02.2020) [in Ukrainian].

3. Zheliaskov S. A., Levchenko V. V. Metrychni knyhy v systemi informatsiino-dokumentalnoi komunikatsii (za materialamy Derzhavnoho arkhivu Odeskoi oblasti). *Informatsiino-dokumentalni komunikatsii v hlobalizovanomu suspilstvi*: materialy Mizhnar. nauk.-prak. konf., m. Kyiv, 21 – 22 berez. 2013 r. / redkol. Tiurmenko I. I. [ta in.]. Kyiv: NAU, 2013. P. 12 – 14 [in Ukrainian].

4. Kyryliuk D. Novi funktsii notariatu: mediatsiia i reiestratsiia ukladennia i rozirvannia shliubiv. URL: https://zib.com.ua/ru/131913-novie_funkcii_notariata_mediaciya_i_registraciya_brakov.html (data zvernennia: 27.02.2020) [in Ukrainian].

5. Kodeks pro shliub ta simiu URSR vid 20 chervnia 1969 r. *Vidom. Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1969. № 26. St. 204 [in Ukrainian].

6. Pravyly derzhavnoi reiestratsii aktiv tsyvilnoho stanu v Ukraini: nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 18 zhovt. 2000 r. № 52/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00> (data zvernennia: 27.02.2020) [in Ukrainian].

7. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo dokumentiv, shcho pidtverdzhuiut hromadianstvo Ukrainy, posvidchuiut osobu chy yii spetsialnyi status, spriamovanykh na liberalizatsiiu Yevropeiskym Soiuzom vizovoho rezhymu dlia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 14 lyp. 2016 r. № 1474-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1474-19#n41> (data zvernennia: 28.02.2020) [in Ukrainian].

8. Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 lystopada 2010 r. № 1025: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 veres. 2015 r. № 755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-2015-%D0%BF#n14> (data zvernennia: 25.02.2020) [in Ukrainian].

9. Pro zatverdzhennia zrazkiv aktovykh zapysiv tsyvilnoho stanu, opysiv ta zrazkiv blankiv

svidotstv pro derzhavnu reiestratsiiu aktiv tsyvilnoho stanu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 lystop. 2010 r. № 1025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1025-2010-%D0%BF> (data zvernennia: 24.02.2020) [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia zrazkiv knyh reiestratsii aktiv tsyvilnoho stanu ta opysiv blankiv svidotstv, shcho vydaiutsia derzhavnymy orhanamy reiestratsii aktiv tsyvilnoho stanu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 veres. 2002 r. № 1367. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1367-2002-%D0%BF> (data zvernennia: 24.02.2020) [in Ukrainian].

11. Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia Derzhavnoho reiestru aktiv tsyvilnoho vedennia Derzhavnoho reiestru aktiv tsyvilnoho stanu hromadian: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 2 serp. 2007 r. № 1064. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1064-2007-%D0%BF> (data zvernennia: 25.02.2020) [in Ukrainian].

12. Pro zatverdzhennia Poriadku rozghliadu zaiav pro zminu imeni (prizvyshcha, vlasnoho imeni, po batkovi) fizychnoi osoby: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 lyp. 2007 r. № 915. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/915-2007-%D0%BF> (data zvernennia: 25.02.2020) [in Ukrainian].

13. Simeinyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 10 sich. 2002 r. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (data zvernennia: 28.02.2020) [in Ukrainian].

14. Ukraintsiam dozvoliat zminiuvaty svoje po batkovi. URL: dt.ua/UKRAINE. [in Ukrainian].

15. Shliub. *Yurydychna entsyklopediia*: u 6 t. / red. kol. Yu. S. Shemshuchenko (vidp. red.) [ta in.]. Kyiv: Ukr. entsykl. im. M. P. Bazhana, 2004. T. 6 : T – Ya. 768 p. [in Ukrainian].

ANGEL Antonina

Postgraduate Student, Lviv Regional Institute of Public Administration,
National Academy of Public Administration under the President of Ukraine

CERTIFICATES AS FAMILY VALUES IN THE DYNAMICS OF DEMOCRATIC REFORMS IN UKRAINE

We study the dynamics of changes in the nature and contents of documental attestation of vital records in regard to the development of institution of the state civil status registration associated with reformation of public authorities. The issue of partial transfer of functions of the state civil status registration authorities to notaries is considered. We proved that it is necessary to further improve the organization of the state civil status registration authorities in conditions of decentralization. The article examines the list of problematic issues and positive outcomes achieved by the Government during the introduction of various forms of certificates, which has scientific, historical and applied significance, it promotes the detailed research of development trends, reasons of creating new forms of documents, change of their outline, it gives a clue to the function of the specific certificate which is certified by a certain vital record.

In the process of detailed analysis of the form and contents of the documents which legally certify various vital records, it was found that they perform the important legal and information function. Due to these certificates the official status is granted to the most significant events of human life: birth, marriage, death. Therefore, their potential function offers an opportunity to study the dynamics of social relations and find out the importance of particular details which were indicated in various manners in different periods of development of our state.

Having considered the content of certificates in different periods of state formation, we will conclude that notwithstanding constant reformation of the state government institutions in connection with the necessary authority decentralization of the state civil status registration offices, on the one hand current changes bring positive results, but on the other hand they are not free from shortcomings, and it proves the necessity of reviewing the reforms and transition of the government activity from extensive to intensive changes.

Key words: state registration, certificate, vital record, administrative services.

Надійшла до редколегії 18.05.20